

Una llegenda maleïda

En Sherlock Holmes, que generalment es llevava molt tard, excepte els dies que no es ficava al llit en tota la nit, estava esmorzant. Jo estava dret al costat de la llar de foc. Amb prou feines havíem tingut temps de parlar, quan uns cops van sonar a la porta.

—El senyor Holmes, especialista en delictes? —va preguntar el visitant, un home encara jove, alt i prim, amb la roba una mica deixada.

—Soc jo —va contestar en Holmes—, i aquest és el meu amic, el doctor Watson.

—Em dic James Mortimer i també soc metge. Encantat de coneixe'l, senyor. He sentit parlar de tots dos. He vingut a veure'l perquè m'enfronto a un greu i, alhora, estrany problema. I com que sé que vostè és un dels més experts detectius d'Europa...

—De debò? Bé, bé, només una mica. —En Holmes va tossir—. I ara, senyor Mortimer, si és tan amable de dir-me quin és el problema per al qual sol·licita la meva ajuda.

—Porto un manuscrit antic a la butxaca —va dir en Mortimer.

—Del segle XVIII —va interrompre en Holmes—. Pels centímetres que li surten de la butxaca l'he pogut datar.

—En efecte, és de 1742. Aquest document em va ser lliurat per Sir Charles Baskerville, la sobtada i tràgica mort del qual ha commogut tot el comtat de Devon. Puc dir que, a més del seu metge, jo era el seu amic. Ell es prenia aquest escrit molt seriosament i d'alguna manera estava preparat per al que li va passar. —Va fer una pausa—. Es tracta del relat d'una llegenda relacionada amb la família Baskerville.

—Però suposo que ha vingut a parlar-me d'alguna cosa més moderna.

—Sí, és clar, però el manuscrit està íntimament relacionat amb el cas. Amb el seu permís, l'hi llegiré; és breu.

En Holmes es va reclinar a la butaca, va ajuntar les puntes dels dits de les mans i va tancar els ulls amb un gest de resignació. El doctor es va acostar al llum i va començar:

«Sobre l'origen del coniller¹ dels Baskerville s'han donat moltes explicacions, però com que jo descendeixo directament de l'Hug Baskerville i vaig saber la història pel meu pare i aquest pel meu avi, us la faig saber, fills meus, perquè apreneu l'ensenyança que conté i intenteu ser moderats en les vostres passions i no us deixeu arrossegar per aquestes, a fi que no us condueixin a la perdició, com els ha passat als membres de la nostra família.

»Sabeu que cap al 1640 l'amo d'aquesta propietat era l'Hug Baskerville, l'home més salvatge, desvergonyat i ateu que us pugueu imaginar. Va voler encapritxar-se d'una jove modesta, filla

¹ Coniller: gos de caça, generalment gros, que pot ser de diverses races.

d'una honorable família veïna, i, ajudat per uns quants amics, tan ociosos i malvats com ell, la van raptar, se la van endur a la seva mansió i la van tancar en una de les habitacions superiors. Des d'allà, la noia sentia els escàndols i les disbauxades festes que l'Hug organitzava cada nit i estava aterrida. Com que no ho va poder suportar més, va prendre una arriscada decisió: va obrir la finestra i, malgrat l'altura a la qual es trobava, va baixar per l'heura que cobria la paret. Va tenir sort i no es va matar, i va córrer fins a casa seva a través de l'erm. Mentrestant, l'amo va pujar a l'habitació a portar-li menjar i va descobrir que havia fugit. Molt enfadat, va ordenar que li ensellessin el cavall i que deixessin anar els gossos de caça perquè l'atrapessin. Els seus camarades el van acompanyar en la persecució, però l'Hug corria com un llamp i aviat els va deixar enrere. Quan els amics van arribar a un turó, van veure amb sorpresa que el cavall negre de l'Hug tornava sense genet, traient espuma per la boca. La borratxera se'ls va esfumar a l'instant. Van baixar fins a la petita vall i van veure una escena esborronadora. La noia jeia morta de por i fatiga a terra, sota la llum de la lluna, i una mica més enllà el cos de l'Hug estava esquarterat i era devorat per un gegantí gos negre, que li va arrencar el cap d'una mossegada. Era una criatura demoníaca. Els ulls li brillaven com dues brases i treia foc per la boca. Es diu que cap dels amics no va sobreviure a aquella terrible experiència. Un d'ells va morir aquella mateixa nit i els altres, al cap de pocs dies.

»Aquesta és la història, fills meus, de l'aparició del coniller infernal, que des de llavors deambula per l'erm i ha aterrit la nostra família, molts membres de la qual han mort de manera misteriosa i sagnant. Per tant, us aconsello encaridament que no travesseu l'erm de nit, que és quan es deslliguen les forces del mal.»

—I bé? No els ha semblat interessant? —va preguntar en Mortimer en acabar de llegir.

—Sí, molt —va opinar en Holmes—, per completar una col·lecció de contes de terror.

—Ara, senyor Holmes —va continuar, traient de la butxaca un diari—, li llegiré una notícia més recent, publicada en el *Devon County Chronicle* el 14 de maig de 1884, aquest mateix any. És sobre la mort de Sir Charles, que va tenir lloc uns dies abans: «La mort sobtada de Sir Charles Baskerville, el nom del qual havia estat proposat com a candidat per al Partit Liberal en aquest districte en les properes eleccions, ha deixat sumit en una profunda tristesa aquest comtat, ja que Sir Charles era molt estimat i respectat i un gran benefactor de tot el veïnat. La investigació feta no ha aclarit del tot les circumstàncies en què es va produir la mort, però tampoc no hi ha evidències que aquesta no hagi estat deguda a causes naturals. El seu majordom, el senyor Barrymore, ha manifestat que la salut del senyor empitjorava dia rere dia, i el doctor Mortimer, el seu metge personal, ha corroborat que efectivament Sir Charles patia una afecció cardíaca crònica».

El doctor Mortimer va doblegar el diari i se'l va desar a la butxaca.

—Aquests són els fets que han sortit a la llum pública —va comentar.

—Aleshores —va dir en Holmes—, informi'm ara del que no publiquen els diaris.

—Li explicaré una cosa que no he revelat a ningú, ja que soc un home de ciència i no he de donar crèdit a una superstició popular. Sir Charles tenia el costum de sortir a passejar cada nit pel passeig dels Teixos, que és darrere de la mansió, però aquell dia no va tornar. A les dotze de la nit, el majordom va

sortir a buscar-lo i el va trobar a terra, passat un portell que hi ha per sortir a l'erm, on, pel que sembla, es va aturar uns minuts. Un venedor de cavalls era a prop del lloc i va explicar que havia sentit crits, però no va poder aclarir d'on procedien. Quan em van avisar i vaig arribar al costat del cadàver, em va cridar l'atenció que jeia de bocaterrosa, amb els braços estirats i els dits clavats a la terra. Tenia la cara desfigurada per una ganyota, sens dubte produïda per una enorme impressió. No patia cap lesió corporal, ni hi havia cap rastre al voltant del cos; però sí que vaig veure unes petjades a la vora del camí sobre el fang. Eren les petjades d'un gos gegantí! I no eren producte de la meva imaginació, sinó absolutament reals. No vaig dir res perquè no volia que la mansió quedés deshabitada, i si propagava el terror de la llegenda, el jove Sir Henry, l'hereu, potser no voldria venir a viure-hi.

—Com és que ningú més no va veure les petjades? —va preguntar en Holmes.

—Perquè eren a uns vint metres del cadàver i ningú no se'n va adonar.

—Que curiós que no fossin al costat del cos! Diu que Sir Charles es va aturar al costat de la porteta que dona a l'erm. Com ho sap?

—Perquè li va caure dos cops la cendra del cigar.

—Excel·lent! Watson, acabem de trobar un col·lega. Però sembla vacil·lar, amic meu. Per què?

—Perquè penso que per sobre del nivell de la realitat hi ha una esfera en què ni el més agut i experimentat dels detectius no pot penetrar.

—Vol dir que es tracta d'alguna cosa sobrenatural?

—No sé què creure. Vaig fer les meves investigacions. L'erm és una zona molt poc habitada i els que hi viuen es visiten sovint,

amb l'excepció del vell Frankland, que sempre està pledejant contra uns o altres. El naturalista Stapleton, col·leccionista de papallones, i Sir Charles són les úniques persones educades dels voltants; els altres són gent senzilla, uns quants camperols i un ferrer. Els vaig interrogar tots i tots van coincidir a explicar que diverses vegades havien vist i havien sentit udolar una bèstia espantosa, enorme, lluminosa i infernal.

—Ja veig que s'ha aficionat a l'esoterisme. Però, digui'm, si això és el que pensa, per què ha vingut a consultar-me i com el puc ajudar?

—Aconsellant-me què he de fer amb Sir Henry Baskerville, que arriba dels Estats Units a Londres d'aquí —en Mortimer va mirar el seu rellotge— una hora i quart exactament. Ell és l'hereu, l'únic descendent que hem pogut trobar. Dels tres germans, Sir Charles, el gran, era solter. El seu germà Rodger, el més jove, era l'ovella negra de la família; va cometre un delictes a Anglaterra i va fugir a l'Amèrica del Sud, on va morir de febre groga, sense deixar cap fill. Sir Henry és fill del segon, que se'n va anar a l'Amèrica del Nord i es va dedicar a l'agricultura; va morir jove. Així que Sir Henry és l'últim dels Baskerville i no voldria que patís la mateixa sort que el seu oncle. Per consegüent, què m'aconsella que faci amb ell?

—Doncs que agafi un cotxe i vagi a buscar-lo a l'estació. I no li digui res fins que jo hagi pres una decisió sobre l'assumpte.

Vam quedar per a l'endemà a la mateixa hora per intercanviar impressions sobre l'interessantíssim cas que se'ns havia plantejat i amb el qual en Sherlock Holmes semblava entusiasmat.

L'endemà, quan el rellotge tocava les deu del matí, va entrar el doctor Mortimer, seguit pel jove baronet.² Era un home

² Baronet: títol hereditari, similar al de baró, concedit per la corona britànica des de 1611.

d'uns trenta anys, petit, dinàmic, robust, amb els ulls negres i les faccions enèrgiques. Portava un vestit de llana escocesa vermellova i el seu aspecte serè reflectia la seva acurada educació.

—Aquest és Sir Henry —el va presentar el doctor Mortimer.

—Encantat, senyor Holmes —va dir—. Li semblarà estrany, però, si el meu amic no m'hagués proposat venir amb ell, ho hauria fet jo pel meu compte. Sé que vostè és expert a resoldre enigmes i aquest matí m'he trobat davant d'un trenca-closques. —En Holmes li va fer una amable indicació perquè s'assegués—. Es deu tractar d'una broma sense importància —i va posar un sobre damunt la taula—. He rebut aquesta carta al meu nom i dirigida a l'hotel on ens allotgem.

—Qui sabia que vostè aniria a aquest hotel? —va preguntar en Holmes.

—No ho podia saber ningú, ja que ho vam decidir després de trobar-nos el doctor i jo.

—Mmm! Algú sembla estar interessat en els seus moviments —va exclamar en Holmes.

Va obrir el sobre, que contenia un full amb una sola frase escrita amb paraules retallades d'un diari i enganxades. Resultava prou tosc, cosa que demostrava que havia estat fet amb precipitació. Deia: «Si vostè valora la seva vida o la seva raó, mantingui's allunyat de l'erm». Només la paraula *erm* era escrita a mà.

—Ara —va dir Sir Henry—, potser pot dir-me, senyor Holmes, què significa això i qui pot ser el que té tant d'interès en la meva persona.

—No deu creure —va dir en Holmes, mirant en Mortimer, alhora que s'acostava al paper per olorar-lo— que en això també hi ha una intervenció sobrenatural?

—No, és clar que no; però sí que ho pot creure el que ho ha escrit.

—I digui'm —va preguntar en Holmes al baronet—, li ha passat alguna altra cosa fora del que és normal aquest matí?

—Bé, no crec que tingui relació, però he perdut una bota —va contestar ell.

—Estimat senyor —va intervenir el doctor Mortimer—, quina importància pot tenir aquesta fotesa? La trobarà quan tornem a l'hotel.

—Bé, encara no sé gaires coses sobre els costums quotidians a la Gran Bretanya, perquè procedeixo dels Estats Units, però no crec que sigui part de la rutina diària perdre una bota. I com que m'ha preguntat per alguna cosa fora del que és normal, això ho és. Ahir a la nit vaig deixar les dues botes a la porta perquè les netegessin i avui només n'hi havia una.

—Realment —va concloure en Holmes—, em sembla un robatori completament inútil.

—I ara, senyors —va dir el baronet, alçant la veu amb decisió—, crec que ha arribat el moment que m'expliquin amb detall l'assumpte que ens ocupa.

—La seva petició és molt raonable —va afirmar en Holmes—. Doctor Mortimer, crec que val més que expliqui a Sir Henry la història que ens va explicar a nosaltres ahir.

Així ho va fer el doctor, i el baronet el va escoltar amb la més profunda atenció.

—Vaja! Des que era petit he sentit la llegenda del coniller, que és la preferida de la meva família, però mai no se m'havia ocorregut prendre-me-la seriosament. I ara s'hi afegeix l'assumpte de la carta, que m'imagino que encaixa amb la resta.

—Crec que hi ha algú que sap més que nosaltres sobre el que passa a l'erm i vol prevenir-lo —va dir en Holmes.

—O vol espantar-me —va afegir Sir Henry— en benefici propi.

—Sí, és clar, això també és possible —va confirmar en Holmes—. De qualsevol manera, anem al que és pràctic, que és decidir si Sir Henry ha d'anar a la mansió o no.

—I per què no hi hauria d'anar? De qui em pot venir més perill, del dimoni familiar o dels éssers humans?

—Bé, això és el que hem d'esbrinar.

—En qualsevol dels dos casos, la meva resposta és clara, senyor Holmes. No hi ha diable a l'infern ni home sobre la terra que puguin impedir-me anar a la casa dels meus avantpassats. I aquesta és la meva resposta definitiva —va dir, posant-se vermell mentre parlava i deixant entreveure el viu temperament dels Baskerville—. D'altra banda, amb prou feines hem tingut temps de pensar sobre tot el que m'han explicat. Vejam, senyor Holmes, ara són dos quarts de dotze i tornaré passejant a l'hotel. Què li sembla si vostè i el seu amic venen a dinar amb nosaltres a les dues? Llavors podré dir-li amb més claredat com veig tot aquest assumpte.

—Li sembla bé, Watson? —I, com que jo vaig assentir, va contestar—: Perfectament.

Amb prou feines havien sortit de l'estança, quan en Holmes em va dir:

—Ràpid, Watson! Agafi l'abric. No podem perdre ni un minut.

En Holmes va córrer a la seva habitació i va fer el mateix. Vam sortir al carrer i vam poder veure Sir Henry i el doctor Mortimer a uns dos-cents metres. En Holmes es proposava seguir-los. En aquell moment, va passar pel nostre costat un cabriol³ de lloguer que en Holmes havia vist aturat a uns quants metres de la nostra porta.

³ Cabriolé: carruatge lleuger, tirat per cavalls, propi del segle XIX.

—Allà hi ha el nostre home, Watson! Vegem què fa.

En aquell moment, em vaig adonar que el seu ocupant, amagat darrere una espessa barba negra, ens estava mirant. Va donar una ordre al cotxer i van sortir disparats. Van tombar la cantonada i es van perdre en l'agitat trànsit. En Holmes va sortir corrent darrere seu.

—Quina mala sort! —va rondinar en tornar—. Els he perdut. És evident que ha estat seguint Sir Henry des que va arribar a la ciutat. Si no, com hauria pogut saber on s'allotjava? Ens enfrontem a un subjecte intel·ligent.

—És una llàstima que no apuntéssim el número de la placa del cotxe! —em vaig queixar.

—Estimat Watson, per més matusserament que jo hagi actuat, no es deu imaginar que no se m'ha ocorregut fer-ho? El cotxe és el 2704.

En Holmes va voler anar a l'oficina de correus per enviar un telegrama i després vam completar el matí visitant una galeria d'art. A les dues en punt vam entrar a l'hotel on s'allotjaven els nostres amfitrions. Amb prou feines havíem acabat de pujar l'escala que conduïa a les seves habitacions, quan ens vam trobar Sir Henry, molt indignat, que venia cap a nosaltres amb una bota a la mà.

—Em sembla que aquesta gent m'ha pres per babau —criava—. Si no em troben la bota abans del vespre, parlaré amb el director i me n'aniré de seguida.

Un cambrer va aparèixer pel passadís, es va acostar al baronet i li va demanar disculpes.

—Li prometo que la trobarem, senyor. Tingui una mica de paciència.

Vam gaudir d'un agradable dinar i al final en Holmes va preguntar a Sir Henry quines eren les seves intencions.

—Anar a la mansió dels Baskerville, evidentment.

—I quan?

—A finals de setmana.

—Crec que la seva decisió és la correcta. Tinc proves clares que és vigilat a Londres i en aquesta populosa ciutat és complicat esbrinar qui és i què pretén. Si algú vol fer-li mal, aquí serà difícil impedir-l'hi. S'havia adonat que els seguien, doctor Mortimer?

—Seguir-nos?! Qui?

—Malauradament no l'hi puc dir. Però hi ha algú entre els seus veïns a Dartmoor que tingui una barba negra i espessa?

—Deixi'm pensar... Bé, el majordom Barrymore la té —va dir en Mortimer.

—Ahà! I on és en Barrymore? —va preguntar en Holmes.

—A la casa. Els Barrymore han cuidat la casa durant quatre generacions i són molt respectats al comtat —va explicar en Mortimer.

—Sí, però al mateix temps —va afegir en Baskerville—, mentre no hi hagi ningú de la meva família, a la casa, ells gaudeixen d'una llar confortable i no tenen cap ocupació.

—Això és cert. Els va deixar alguna cosa Sir Charles en el seu testament?

—Sí, ell i la seva dona van rebre cinc-centes lliures⁴ cada un —va respondre en Mortimer—, però jo també vaig ser afavorit amb mil lliures. Espero no ser sospitós per això. I altres quantitats més petites van ser destinades a altres persones i institucions de caritat. La resta ha quedat per a Sir Henry.

—I a quant ascendeix la resta?

—A set-centes quaranta mil lliures —va contestar en Mortimer.

⁴ Lliura esterlina: moneda de la Gran Bretanya. El seu valor aproximat és d'1,12 euros.

—Déu meu! —En Holmes va arquejar les celles per la sorpresa—. És una quantitat per la qual qualsevol home podria arriscar una jugada desesperada. —I després d'un instant va afegir—: En conclusió, Sir Henry, estic d'acord amb vostè que ha de tornar a Devonshire de seguida, però no sol.

—El doctor Mortimer pot venir amb mi —va dir el baronet.

—El doctor Mortimer ha d'atendre els seus pacients, així que per més que volgués no podria ajudar-lo. No, Sir Henry, ha de portar una persona de la seva total confiança, que sigui en tot moment al seu costat.

—Seria possible que m'acompanyés vostè, senyor Holmes?

—En cas que els esdeveniments arribessin a un punt crític, m'esforçaria per anar amb vostè, però ha d'entendre que el gran nombre de consultes i de peticions d'ajuda que se'm fan m'impedeix absentar-me de Londres de moment. No obstant això, si el meu amic Watson està disposat a fer-ho, li asseguro que no hi ha cap persona que li resultarà més útil en una situació difícil.

La proposta em va agafar completament d'improvís, però, abans que tingués temps de respondre, en Baskerville em va agafar la mà i me la va estrènyer calorosament.

—Magnífic, doctor Watson, això és molt generós per part seva! Mai no ho oblidaré.

La possibilitat d'una aventura sempre m'ha fascinat i em sentia complagut per les paraules d'en Holmes i l'entusiasme del baronet.

—Hi aniré amb molt de gust —vaig acceptar—. No tinc res millor en què esmerçar el meu temps.

—I em tindrà informat —va dir en Holmes— de qualsevol cosa que passi, per insignificant que li sembli, que pugui tenir relació amb l'assumpte. I agafi una arma.

—Faré tot el que calgui —vaig assegurar.

—En aquest cas —va anunciar Sir Henry—, tret que vostè rebí notícies en contra, ens veurem dissabte a l'estació de Paddington per agafar el tren de dos quarts d'onze.

Vam tornar a casa i al cap de poca estona van trucar a la porta. Era un individu d'aspecte rude. El vam reconèixer de seguida: era el conductor del cotxe 2704 que havíem vist al matí.

—Em dic John Clayton —va explicar—. L'oficina central m'ha fet saber que un cavaller que viu aquí ha enviat aquest matí un telegrama demanant que em presentés a casa seva a aquesta hora. Fa set anys que condueixo el cabriolé i mai no he tingut cap queixa. Vinc a preguntar-los si tenen alguna cosa en contra meu.

—No s'inquieti. No tenim res en contra seu —el va tranquil·litzar en Holmes—. Al contrari, estic disposat a donar-li mig sobirà⁵ si contesta les meves preguntes.

—Molt bé, senyor —va dir l'home, somrient—. Què vol saber?

—A veure, Clayton, digui'm tot el que sàpiga sobre el client que ha estat vigilant aquesta casa aquest matí a les deu i després li ha ordenat que seguís dos cavallers.

L'home va semblar sorprès i una mica avergonyit.

—No li podré dir gaires més coses de les que ja sap. La veritat és que aquell home em va dir que era detectiu i que no havia de dir res a ningú sobre ell. Em va aturar a dos quarts de deu a Trafalgar Square i em va ordenar que em dirigís a l'hotel on aquests senyors s'allotjaven fins que van sortir. Van llogar un cotxe i els vam seguir fins a aquest carrer. Vam veure que entraven en aquesta casa. Quan van sortir, se'n van anar a peu i

⁵ Sobirà: moneda emesa pel Regne Unit, de valor similar a una lliura esterlina.

els vam seguir. No es van adonar que els seguíem, però en un moment donat el meu client em va demanar que fustigués els cavalls i em perdés entremig del trànsit. I així ho vaig fer.

—I aquest detectiu li va dir per casualitat com es deia?

—Sí, senyor, va dir que era el senyor Sherlock Holmes.

—Com descriuria aquest tal senyor Holmes?

—Era un home d'uns quaranta anys, d'estatura mitjana, ben vestit, amb una barba negra ben retallada i la pell pàl·lida.

L'home se'n va anar content. Mai no he vist el meu amic tan astorat com quan va sentir la resposta del cotxer. Va quedar sense paraules i després va deixar anar una rialla.

—*Touché*, Watson, innegablement tocat. Em sento com si la punta d'una espasa m'hagués tocat. Escac i mat! Excel·lent! L'hi he dit abans i l'hi repeteixo: aquesta vegada hem topat amb un adversari digne del nostre coratge. Només desitjo que vostè tingui més sort a Devonshire. Li confesso que em quedo molt intranquil.